

Tyst diplomati- en omdiskuterad tystnad

En fallstudie av Sveriges förhandlingar med Eritrea om
Dawit Isaak

Emmanuel Munga, Susanna Fridlund

Abstract

Det här är en fallstudie som behandlar UD:s tysta diplomati i arbetet för en frigivning av den politiska fången Dawit Isaak. Den svensk-eritreanske journalisten sitter fängslad i Eritrea sedan år 2001, då pressfriheten slogs ner i landet. Tyst diplomati som diplomatiskt förhandlingssätt är ett omdiskuterat ämne i svensk media, då den till synes inte har lett till några konkreta framgångar i Isaaks fall. Intervjuer med personer som har erfarenhet av tyst diplomati samt med personer som står i direkt anknytning till fallet utgör en stor del av det empiriska materialet. Vi utgår från delar av Jönsson och Halls teoribildning om diplomati i kombination med delar av Raymond Cohens kulturella analytiska ramverk. Tillsammans bildar dessa delar en teoretisk utgångspunkt som ger en ökad förståelse för den tysta diplomatins verkan i fallet. Undersökningen ger exempel på de signaler som den tysta diplomatin sänder ut i världspolitiken samt för de kulturella aspekter som underminerar förhandlingarna med Eritrea.

Nyckelord: Tyst diplomati, Dawit Isaak, Utrikesdepartementet, Eritrea, Fallstudie, Samtalsintervjuer

Antal ord: 9507

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och problemformulering.....	2
1.2 Disposition.....	2
1.3 Metod och Teori.....	3
1.4 Avgränsningar.....	3
1.5 Material och Källkritik.....	4
2 Bakgrund.....	5
2.1 Vad är tyst diplomati?.....	5
2.1.1 Omständigheter för tyst diplomati.....	6
2.2 Raoul Wallenberg.....	6
2.3 Israel-Palestinafrågan.....	7
2.4 Tystnaden kring Dawit Isaak	7
2.4.1 Eritreas historiska bakgrund.....	7
2.4.2 Utebliven demokrati.....	8
2.4.3 Dawit Isaak.....	8
3 Metod.....	10
3.1 Fallstudie.....	10
3.1.1 Samtalsintervjuer.....	10
4 Teori.....	12
4.1 Jönsson och Halls teori	12
4.1.1 Analysdimensioner.....	13
4.2 Raymond Cohens teori	14
4.2.1 Analysdimension.....	15
5 Analys.....	16
5.1 UD:s signalering i form av tyst diplomati.....	16
5.2 Privat eller offentlig diplomati?.....	18
5.3 Suveränitet och stolthet.....	20
6 Slutsatser.....	23
7 Referensförteckning.....	25
7.1 Förteckning över intervjuer	28

8 Intervjufrågor.....	29
------------------------------	-----------

1 Inledning

Tyst diplomati som tillvägagångssätt i förhandlingar har sedan 1960-talet fått genomslag i svensk politik. Man värdesätter diskretion där förhandlingar sker bakom stängda dörrar, i en strävan att skapa en förtroendeingivande miljö där parterna kan beakta olika lösningar (Collins–Packer, 2006 s.11).

Vårt intresse för Sveriges diplomatiska förhållningssätt i form av tyst diplomati grundar sig i det högst aktuella fallet med den fängslade svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak. I september år 2001 publicerade hans tidning Setit i Eritrea ett antal regimkritiska texter mot den sittande ledningen i landet. Följden blev att regimen tillfångatog och fängslade Isaak och ett flertal andra regimkritiska journalister utan att de fick någon rättslig prövning. Sverige har sedan dess förhandlat i tystnad med Eritrea för att få honom frigiven. Idag, nästan åtta år senare, har kritiken mot svenska myndigheters agerande i frågan vuxit sig stark, då den tysta diplomatin inte resulterat i några konkreta framgångar. Samtidigt har kraven på alternativa tillvägagångssätt och hårdare påtryckningsmedel från svensk sida gentemot den eritreanska regimen ökat i massmedia, bland politiker samt i organisationer.

Vår uppgift blir att undersöka huruvida denna kritik är berättigad, eller om Utrikesdepartementets (UD) agerande hittills är det mest gynnsamma. Med hjälp av en fallstudie av Sveriges förhandlingar med Eritrea vill vi på så sätt klargöra hur detta diplomatiska förhandlingssätt kan verka i fallet Isaak. I vår undersökning har vi valt att genomföra intervjuer med personer som har erfarenhet av Sveriges diplomatiska arbete samt de som står i direkt anknytning till Isaaks fall. Skälet till att vi främst fokuserar på primärkällor i form av intervjuer är att det finns begränsat med fakta på området tyst diplomati, vars förhandlingar är konfidentiella.

1.1 Syfte och problemformulering

Vi vill i vår undersökning belysa den omdebatterade förhandlingsstrategin tyst diplomati. Konfidentiella förhandlingar må vara gynnsamma i känsliga förhandlingsprocesser, då allmänhetens insyn i fallet kan försvåra och låsa förhandlingar. Samtidigt, som ovan nämnt, har detta förhandlingsverktyg inte visat några konkreta resultat i fallet med Isaak och har därmed ifrågasatts.

Vårt syfte med undersökningen är således att analysera hur tyst diplomati är ett effektivt respektive ineffektivt verktyg i Sveriges arbete för att nå konsensus i förhandlingar med Eritrea. Vi avser inte att generalisera våra resultat kring tillämpningen av tyst diplomati, eftersom det finns en begränsad faktamängd på området. För att ha möjlighet att generalisera krävs det ett mycket större material, än det vi inkluderar i vår undersökning. Vår strävan ligger istället på att försöka visa hur ett teoretiskt ramverk kan konstrueras för att appliceras på ett fall utav tyst diplomati. Vi vill belysa de problem som kan uppstå med tyst diplomati genom att göra en fallstudie av UD:s förhandlingar med Eritrea. Fallet med Isaak är ett högaktuellt och illustrativt exempel på Sveriges tillämpning av tyst diplomati. Vi hoppas därför att en studie av just detta fall kan ge en inblick i dess effektivitet.

Frågeställningen som vi ämnar besvara med hjälp av vår undersökning är således:

På vilket sätt kan tyst diplomati ha varit ett effektivt respektive ineffektivt diplomatiskt verktyg i arbetet för att frigge Dawit Isaak?

1.2 Disposition

Vår uppsats är indelad i sex delar. I den inledande delen redogör vi för det vi avser att undersöka samt vår frågeställning. Därefter presenteras vår metod och våra teorier samt den avgränsning som vi har valt att göra. Vidare introduceras vårt empiriska material och en källkritisk diskussion förs. I kapitel två exemplifierar vi hur Sverige har använt sig utav tyst diplomati, samt ger en bakgrund till fallet. I kapitel tre följer en metodologisk diskussion kring fallstudier och våra samtalsintervjuer. Vi har lagt upp det fjärde kapitlet på så vis att vi först presenterar teorierna i stora drag och därefter fördjupar oss i de analysdimensioner vi finner utav värde just för vår undersökning av tyst diplomati. I kapitel fem analyserar vi den tysta diplomatin i fallet utifrån våra analysdimensioner diplomatisk signalering, privat/offenlig kommunikation samt suveränitet och

stolthet. I det avslutande kapitlet besvarar vi frågeställningen och sammanfattar våra resonemang.

1.3 Metod och Teori

I vår undersökning analyserar vi Sveriges diplomatiska åtgärder i fallet med Isaak med hjälp utav en kvalitativ metod. En fallstudie lämpar sig väl för våra frågeställningar där vi ämnar göra en djupgående analys av ett specifikt fall (Lundquist, 1993 s.105). Genom att utföra samtalsintervjuer med personer som besitter olika typer av kunskap kring Sveriges diplomatiska arbete, samt kring Isaaks situation, har vi tagit hänsyn till olika perspektiv i vår undersökning.

I vår undersökning utgår vi ifrån Jönsson och Halls teori om diplomati som de presenterar i boken ”Essence of Diplomacy”, i en strävan att se hur väl deras analysdimensioner kan appliceras på vårt empiriska fall. De har i sin teori sammanställt gemensamma nämnare för diplomati över tiden (Hall - Jönsson, 2005 s.24). De presenterar tre dimensioner av diplomati, varav vi utgår från *kommunikation* som utgör en central del inom diplomatin (Hall - Jönsson, 2005 s.67). Vår fokus ligger på dimensionerna *diplomatisk signalering* och *privat eller offentlig kommunikation* som vi finner värdefulla i vår analys av tyst diplomati.

Vi använder oss vidare utav Raymond Cohens teori om diplomati som ett interkulturellt kommunikationssystem för att få en djupare förståelse inför vår analys av fallet med Isaak. Cohen fokuserar på att förklara de faktorer som påverkar kommunikationen mellan olika kulturer, vilket är användbart i vårt fall med förhandlingar mellan Sverige och Eritrea. Denna teori kan således förklara varför kommunikation och förhandlingar mellan vitt skilda stater och kulturer kan försvåras (Cohen 2002, s.10-11.). Utifrån analysdimensionen, *suveränitet/stolthet*, vill vi vidare analysera varför Sveriges förhandlingar med Eritrea inte har lett till en frigivning av Isaak.

1.4 Avgränsningar

Sveriges förhandlingar med Eritrea är ett högaktuellt fall, vilket innebär både för- och nackdelar för oss i vårt arbete. Fördelar är att det finns en stor mängd primär material vi kan granska, i form av tidningsartiklar, politikeruttalanden etcetera. Nackdelen är att vi måste avgränsa vår materialinsamling, och kan därmed inte inkludera alla dagsaktuella händelser. Risken finns att vi på grund utav tid- och platsbrist missar en händelse som hade varit värdefull för vår undersökning. Vår analys kommer således att fokusera på Sveriges hantering av fallet Isaak från och med att han greps i september år 2001 fram till den 13:e maj 2009, då vi avslutar våra intervjuer och materialinsamling.

1.5 Material och Källkritik

Vår undersökning behandlar tyst diplomati och vi var medvetna från början att det var problematiskt för insamling av material kring förhandlingarna. Den begränsade faktamängden kring Sveriges konkreta åtgärder i form av tyst diplomati beror på att dessa typer av förhandlingar är skyddade från insyn. Vi använder oss emellertid av tidigare texter på området för att sätta oss in i hur tyst diplomati kan tillämpas. Ett exempel är Susanne Palmes bok ”Tyst diplomati”, där hon redogör för den svenska regeringens agerande i Israel-Palestina frågan. En annan bok vi använder för att öka vår förståelse för innebörden av tyst diplomati är ”Techniques and strategies for quiet diplomacy” skriven av Craig Collins och John Parker. Även artiklar utgör en stor del av vårt material då media har en central roll för granskningen av fallet. Vårt mål har varit att komma i kontakt med personer som står i direkt anknytning till fallet och som kan ge oss relevant information. I vår undersökning har vi intervjuat personer med olika synvinklar på situationen såsom UD, föredetta diplomater, Amnesty samt personer som jobbat med Isaaks fall.

Vi har under vår materialinsamling behövt göra ett ganska så snävt urval och det finns en risk att vi inte lyckats fånga in all relevant fakta som finns på området. Våra källor i form av artiklar och intervjuer är i större utsträckning tendentiösa än neutrala. Önskvärt hade varit att ha fler neutrala källor vilket alltid bör eftersträvas när man gör en undersökning (Esaïsson et al, 2007 s.325). I vårt fall med Isaak finns det emellertid endast ett begränsat utbud av källor i form av artiklar som granskar fallet, samt personer som har god kunskap om Sveriges förhandlingar med Eritrea. Vi anser ändå att vi genom att inkludera källor med motstridiga intressen och åsikter, lyckas täcka in olika infallsvinklar av fallet och på så sätt kan vi väga dessa olika fakta mot varandra. Trots partiska källor anser vi därför att vi lyckas skapa en rättvis och deskriptiv bild av fallet med Isaak.

Den före detta diplomaten Mathias Mossberg kunde tack vare sina erfarenheter av förhandlingar i Mellanöstern bidra med mycket användbar information för vår undersökning. Under åren 1988-1991 arbetade Mathias Mossberg med dåvarande utrikesminister Sten Andersson som budbärare mellan USA och den palestinska befrielseorganisationen PLO, och besitter därför stor kunskap om tyst diplomati (intervju Mossberg 7/5-09, Palme, 1993 s. 9). Lars Adaktusson, nyhetsjournalist och programledare på kanal 8, var på plats i Eritrea år 2008 och träffade president Afwerkis nära medarbetare. Han försåg oss med det reportage han gjorde vid tidpunkten, och detta material är unikt då han troligtvis är den enda utländska nyhetsreporter som har släppts in i Eritrea på senare år (intervju Adaktusson 8/5-09, Reportage Adaktusson).

2 Bakgrund

Inledningsvis följer en diskussion kring tyst diplomati och dess innebörd samt vår operationalisering av begreppet. Vi vill vidare genom att exemplifiera historiska fall av tyst diplomati, belysa hur UD har använt det som diplomatiskt verktyg i tidigare situationer. I och med att det finns begränsat med fakta på området, anser vi det lämpligt att på så vis ge en bild av hur den tysta diplomatin tillämpats tidigare. Två händelser som illustrerar hur tyst diplomati kan vara ineffektivt respektive mer framgångsrikt i förhandlingar är fallet Raoul Wallenberg samt Israel-Palestina frågan. Det har dragits paralleller mellan Raoul Wallenberg-fallet och Isaak-fallet, och därför är det intressant att få en bakgrund till UD:s hantering av problematiken då. Tyst diplomati som begrepp myntades av föredetta utrikesminister Sten Andersson, under Sveriges tid som medlare i Mellanöstern i slutet av 80-talet. Detta exempel ger en inblick i hur diskreta förhandlingar såg ut då begreppet etablerades.

2.1 Vad är tyst diplomati?

I våra samtalsintervjuer bad vi före detta diplomater samt UD att definiera begreppet tyst diplomati för att kunna skapa en helhetsbild om begreppets innebörd. Vidare fick vi även god information om vid vilka omständigheter som tyst diplomati bör verka.

Före detta diplomater menar att i en diskussion om begreppet tyst diplomati är det först och främst viktigt att poängtera att all diplomati är mer eller mindre diskret, för det ligger i sakens natur. All god diplomati är ganska lågmäld (intervju anonym diplomat 5/5-09). Det säger ju sig självt att alltför offentlig diplomati, med strålkastarljus från alla håll, gör det mycket svårare för inblandade parter att våga göra medgivanden. Detta görs för att nå resultat och inte för att gå bakom ryggen på någon (intervju Mossberg, 7/5-09). Om den som praktiserar diskreta förhandlingar gör det med ett hemligt uppsåt, och strävar efter något annat än vad man talar öppet om, bör det inte kallas för tyst diplomati, utan för ett svekligt förfarande (intervju Bergstrand, 29/4-09). UD menar vidare att tyst diplomati är det blotta faktum att ett känsligt samtal har ägt rum. Skulle allmänheten få vetskap om detta möte, riskeras framgången i förhandlingarna (intervju Julin, 4/5-09).

Den definition vi fann av tyst diplomati i litteratur stämmer överens med den bild som intervjuerna gav oss. I vår undersökning utgår vi således från följande innebörd av tyst diplomati:

att man värdesätter diskretion där förhandlingar sker bakom stängda dörrar, i en strävan att skapa en förtroendeingivande miljö där parterna kan beakta olika lösningar. Om förhandlingarna kan äga rum utan allmänhetens granskning, kan man på så sätt förebygga risken att parterna förlorar ansiktet eller hamnar i låsta positioner (Collins-Packer, 2006 s.11).

2.1.1 Omständigheter för tyst diplomati

Tyst diplomati anses vara lämpligt att använda i situationer som berör känsliga ärenden i avtalsförhandlingar, eller när enskilda svenska medborgare råkat illa ut utomlands (intervju, Julin 4/5-09). Strategin används gentemot stater som fastnat i en prestigelåsning av olika skäl och som därför vägrar att frige den utsatta personen (intervju Bergstrand, 29/4-09). I förhandlingar med ett diktatoriskt land, som har bristande respekt för mänskliga rättigheter och yttrandefrihet anses den tysta diplomatin vara gynnsam i arbetet för att få en politisk fånge fri (Berggren, 2008 s.575). Tyst diplomati bör vidare användas i ett tidigt stadium, för att på ett vänskapligt sätt bjuda in motparten till förhandling och därmed motarbeta att låsningar infinner sig överhuvudtaget (Finn 29/4-09).

2.2 Raoul Wallenberg

Det har förts en mycket hård kritik genom åren mot UD:s agerande i samband med diplomaten Raoul Wallenbergs försvinnande i Sovjetunionen år 1945 (Lindholm, 2008 s.98). Wallenberg var en svensk diplomat, men med uppdrag från den amerikanska agenturen ”War Refugee Board”, att rädda judiska liv i Ungern under förintelsen. Wallenberg anhölls misstänkt för samarbete med tyskar då sovjetarmén gick in i Budapest och fördes som fånge till Moskva (Berggren, 2008 s.318-319). I det här fallet valde dåvarande regering att vara tysta då man inte ville stöta sig med ryssarna (intervju Bergstrand, 29/4-09, intervju Adaktusson 8/5-09). Goda relationer med Sovjetunionen bidrog till stabilitet och till den svenska säkerheten rent politiskt (intervju Adaktusson, 8/5-09).

Östen Undén, dåvarande utrikesminister, hade huvudansvaret för att Raoul Wallenberg skulle komma till rätta. Undén var mycket mån om de svensk-sovjetiska relationerna, vilket därför prioriterades framför Wallenbergs ärende (Lindholm, 2008 s.101). Det har gjorts en statlig utredning om UD:s agerande i fallet med Raoul Wallenberg. I denna framgår det att de politiker och tjänstemän som var involverade vid tidpunkten begick allvarliga misstag (SOU 2003:18).

2.3 Israel-Palestinafrågan

Ett annat exempel på ett fall där tyst diplomati användes var i slutet av 80-talet, när dåvarande utrikesminister Sten Andersson och hans nära medarbetare agerade medlare mellan USA:s regering och den palestinska befrielseorganisation PLO (Palme, 1993 s.9). År 1987 bröt intifadan ut i Gaza vilket var ett palestinskt uppror mot Israels ockupation. Revolten spreds snabbt vidare till Västbanken, och Israel försökte slå ner det utspridda upproret (NE 17/5-09). Den israeliska hanteringen av upproret i form av brutalt våld skapade reaktioner i världen och likaså i Sverige .

Sten Andersson tog initiativet till att skapa ”Studiegruppen”, en topphemlig avdelning på UD vars uppgift var att ägna sig åt problemen i Mellanöstern på heltid (Palme, 1993 s.49-50). Hans engagemang i Mellanöstern ansågs kontroversiellt i Sverige, och han blev anklagad av Israel-opinionen för att ta parti för Palestina. Den svenska allmänheten hade emellertid mycket lite insyn i vad som försigick i förhandlingarna (Palme, 1993 s.9). Sten Andersson och hans medarbetares arbete resulterade i att PLO-ledaren Yassir Arafat för första gången erkände staten Israels rätt att existera i Geneve 1988 (Palme, 1993 s.9, intervju Mossberg 7/5-09). Det hade varit mycket svårt att nå sådan framgång i förhandlingarna vid den tidpunkten om det inte hade genomförts med ett stort mått diskretion (intervju Mossberg 7/5-09).

2.4 Tystnaden kring Dawit Isaak

2.4.1 Eritreas historiska bakgrund

Eritrea och grannlandet Etiopien ingick en federation som skulle stå under brittisk kontroll år 1941, efter att ha tillhört kolonialmakten Italien under flera decennier. Trots FN-beslut om att Eritrea skulle ha ett visst självstyre så erövrades staten av

Etiopien år 1962, vilket ledde till krig mellan de båda staterna. Efter nästan 30 år av stridigheter, där runt 300000 människor miste livet, så fick kriget ett slut när den sittande regimen i Etiopien störtades av en gerillagrupp år 1991.

Samtidigt hade den eritreanska befrielsegruppen EPLF (Eritreanska folkets befrielsefront) som sedan 1970-talet kämpat för landets självständighet, lyckats besegra de etiopiska trupperna som befann sig i Eritrea. EPLF hade goda kontakter med den gerillagrupp som tagit makten i Etiopien. Detta bidrog till att Eritrea tilläts bilda en regering och dessutom rösta för självständighet år 1993, där en klar majoritet röstade för självständighet. EPLF-ledaren, Isaias Afwerki röstades fram till landets president av ett övergångsparlament, som tillsattes under året, och bildade en regering bestående av medlemmar enbart från EPLF som i fortsättningen kom att kallas för PDFJ (Folkfronten för demokrati och rättvisa).

Framtiden såg inledningsvis lovande ut med tanke på den nya administrationens initiativ till ökade investeringar, privatisering av statliga industrier samt en författning om införande av flerpartisystem. År 1998 uppstod dock nya stridigheter med Etiopien som bland annat berodde på en omtvistad gränskonflikt mellan de båda länderna (Landguiden 15/5-09).

2.4.2 Utebliven demokrati

Gränskonflikten som varade i två år krävde 70000 människoliv och ledde till försvårade levnadsförhållanden för det eritreanska folket. Den fortsatt olösta gränskonflikten har efter krigets slut använts som ett sätt för båda parter att rättfärdiga sina brutala aktioner och vifta undan alla krav på respekt för de mänskliga rättigheterna. I Eritrea stagnerade den demokratiseringsprocess som hade inletts innan krigsutbrottet och istället intog PDFJ en alltmer auktoritär ställning i inrikespolitiken. Det bildades oppositionsgrupper gentemot president Afwerki och det styrande partiet PDFJ, som var det enda tillåtna partiet i Eritrea.

Under år 2001 började regimen att vidta åtgärder för att tysta den allt mer växande oppositionen i landet. Det genomfördes massgripanden av oppositionsmedlemmar och av alla som på något sätt kunde tänkas vara regimkritiker, utan att man vidtog några rättsliga prövningar (Mr i Eritrea, 2007). Under denna period greps även ett antal statligt oberoende journalister som anklagades för att ha förrått den eritreanska staten och spionerat åt andra länder. Bland de gripna fanns den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak (Karlsson-Sjöberg 2004 s.76-77).

2.4.3 Dawit Isaak

Isaak kom som flykting till Sverige i slutet av 80-talet mitt under det pågående kriget mellan Eritrea och Etiopien (Karlsson-Sjöberg 2004 s.12). I november år

1992 fick han svenskt medborgarskap, men valde även att skaffa ett eritreanskt medborgarskap för att kunna rösta i valet om Eritreas självständighet.

Fyra år senare flyttade Isaak till Eritrea och började arbeta som reporter på tidningen Setit (Karlsson-Sjöberg 2004 s.20-21). Han återvände emellertid till Sverige när den blodiga gränskonflikten mellan Eritrea och Etiopien inleddes. I september år 2001 befann sig Isaak i hemlandet för privata ärenden, när han plötsligt greps (Karlsson-Sjöberg, 2004 s.22-23). Gripandet skedde på beordran av den eritreanska regimen och berodde på att tidningen Setit, där Isaak arbetade, hade publicerat ett upprop med krav om demokratiska reformer som riktats emot den eritreanska ledningen i landet (Rosén, Dagens Nyheter 12/3-09).

I november år 2005 fick Sverige nya uppgifter om att de eritreanska myndigheterna hade beslutat sig för att frige Isaak. UD-veteranen Bengt Sparre, talade öppet om hur skickligt de svenska diplomaterna lyckats förhandla fram en frigivning med de eritreanska myndigheterna. Nyheterna var både glädjande och överraskande för de svenska politikerna som plötsligt började tala väldigt öppet om det tysta diplomatiska arbete man använt sig utav. Några dagar senare kom nya chockerande uppgifter från den eritreanske informationsministern Ali Abdu, som berättade att Isaak skulle återföras till eritreanskt fängelse. Den eritreanska regimen hade plötsligt gjort en helomvändning och beslutat sig för att inte gå med på någon frigivning. Enligt uppgifter berodde detta på de svenska myndigheternas uttalanden om hur man så skickligt hade lyckats förhandla fram en frigivning. Detta hade provocerat den eritreanska ledningen till att dra tillbaka sitt beslut och återföra Isaak till fängsligt förvar. Det innebar ett rejält bakslag för det svenska utrikesdepartementet och det arbete som lagts ner på fallet (Byström, Göteborgs-Posten, 19/11-08).

Idag finns ett stort medialt intresse och ett starkt folkligt engagemang för fallet i Sverige. Det finns bland annat en stödkommitté, organisationer, föreningar och journalistförbund som engagerar sig på olika sätt (Jönsson, Svenska Dagbladet, 27/3-09). Trycket har även ökat på de svenska myndigheterna och dess hantering av fallet. Den tysta diplomatin som tillämpas i förhandlingarna med Eritrea har varit föremål för kritik eftersom Isaak än idag sitter fängslad (Carlbom, Dagens Nyheter, 3/4.-09).

3 Metod

3.1 Fallstudie

En nackdel med att använda sig av en kvalitativ metod som fallstudie är att det finns en risk att vår tolkning av materialet blir mycket subjektiv och svår att hålla öppen för extern bedömning. Då kvalitativ forskning är svår att återskapa eller jämföra, är vi medvetna om att vår undersökning inte kan ligga till grund för några generaliseringar (Marsh – Stoker, 2002 s. 204). Generalisering behöver emellertid inte alltid vara så intressant, då ett gott exempel också kan bidra till vetenskaplig utveckling (Lundquist, 1993 s.105). Vad som är en giltig metod beror på syftet med undersökningen och vad som studeras (Marsh – Stoker, 2002 s.205). Kvalitativ metod lämpar sig väl för vårt syfte att empiriskt undersöka området tyst diplomati, och ge en inblick i hur det kan vara effektivt respektive ineffektivt med förhandlingar av konfidentiell karaktär.

3.1.1 Samtalsintervjuer

Tyst diplomati är ett relativt outforskat område inom forskning om diplomati. Vi fann det därför lämpligt att genomföra samtalsintervjuer (Esaiaasson et al, 2007 s.285) i en ambition att belysa den tysta diplomatins effektivitet. Vi har genomfört intervjuer av *informant* karaktär, vilket innebär att de utvalda personerna ska bidra med sanningsenlig information om ett visst empiriskt händelseförlopp (Esaiaasson et al, 2007 s.257). Vi har försökt eftersträva urvalsprincipen om *centralitet*, vilket innebär att man vill nå ”centralt placerade källor”. Vanligtvis kan man på förhand förstå vilka personer som besitter viktig information för undersökningen. (Esaiaasson et al, 2007 s. 291). Med tanke på hur mycket uppmärksamhet som riktats mot Isaaks fall, så gick det ganska snabbt att urskilja vilka personer som deltagit i diskussionen. Vi har valt att intervjua personer som innehar positioner och kunskap om både tyst diplomati som förhandlingssätt, samt de som har kunskap om fallet med Isaak. De olika informanterna kunde bidra med olika delar till vår undersökning, och på så sätt hjälpa oss att skapa en helhetsbild av situationen (Esaiaasson et al, 2007 s.257-258). Vi finner det relevant att motivera varför vi valt att intervjua de personer som vi har baserat undersökningen på, i ordning att styrka reliabiliteten till våra resultat (Marsh – Stoker, 2002 s.205).

Vi har intervjuat Martin Hall, som är en av skaparna till teorin som vi utgått ifrån, för att få en djupare förståelse för dess utgångspunkter. Vi har vidare intervjuat tre före detta diplomater då vi hoppades att de skulle ge oss mer information om tyst diplomati, än de som fortfarande är i tjänst. Den information de gav oss ville vi komplettera med att intervjuar presschef Cecilia Julin på UD, som har en mer uppdaterad kunskap kring tyst diplomati och arbetet med Isaaks fall. Amnesty är den organisationen som har följt Isaaks fall mest ingående och vi fann därför deras pressekreterare Elisabeth Löfgren lämplig för en intervju. Vi ville även se på fallet utifrån en journalistisk synvinkel, och kontaktade därför Lars Adaktusson som har skrivit ett flertal intressanta artiklar på området. Slutligen har vi även intervjuat Johan Karlsson, författare till boken ”Dawit och friheten”. Han är även med i stödkommittén Free Dawit som jobbar för att Dawit och andra eritreanska politiska fångar ska frigges, och har därför stor erfarenhet av fallet.

Vi har vid utformningen av de olika intervjuerna tagit hänsyn till och anpassat frågorna till varje intervjuperson, i ordning att beröra de delar av kunskap om situationen som de olika personerna besitter (Esaïasson et al, 2007 s.300). Det bör även nämnas att det funnits en risk för *intervjuareffekter* i våra samtalsintervjuer, det vill säga att det kan uppstå oönskade påföljder i interaktionen mellan intervjuare och intervjuad (Esaïasson et al, 2007 s.265). Risken är extra stor att svaren kan ha anpassats utav de intervjuade, med tanke på att vi som obehöriga, berör tyst diplomati som är ett konfidentiellt ämne (Esaïasson et al 2007 s.301). På så sätt kan det finnas information på området som intervjupersonerna inte vill dela med sig av.

Våra intervjupersoner representerar olika infallsvinklar och olika intressen i fallet. Vi är därför medvetna om att den information som vi har fått fram kan ha färgats av den position intervjupersonerna innehar. Således finns det en risk för att svaren kan vara något standardiserade, då det finns ett intresse att framhäva vissa aspekter. Den här typen av intervjuareffekt kan vara problematisk och svår att åtgärda (Esaïasson et.al, 2007 s.266).

Vi har även tagit med i vår beräkning att de fakta som framkommit i intervjuerna kan ha påverkats av att vi har använt en diktafon, då det kan få konsekvenser att den intervjuade blir mer reserverad i sina svar. Vi fann det ändå hjälpsamt att använda diktafon då det är lättare att få med all relevant fakta i sin analys, då man har möjlighet att lyssna på intervjuerna upprepade gånger.

Eventuellt kan våra resultat ha påverkats på de olika sätt vi redovisat ovan, men fortfarande bör inte risken för dessa effekter överdrivas (Esaïasson et al 2007 s.301). Det faktum att vi har kunnat ställa en mängd djupgående frågor, samt styra intervjuens riktning väger tyngre än andra datainsamlingsmetoder, trots risk för intervjuareffekter (Esaïasson et al, 2007 s.267).

4 Teori

I det teoretiska kapitlet presenterar vi först Jönsson och Halls teori samt deras två analysdimensioner vi finner utav värde för vår undersökning av tyst diplomati. Vidare redogör vi för Raymond Cohens teori, och kompletterar med ytterligare en analysdimension. Denna sammanställning resulterar i ett teoretiskt ramverk som ger en god utgångspunkt för vår analys. Vi vill emellertid belysa att våra definitioner av analysdimensionerna kan diskuteras, med tanke på att det är vida begrepp och därmed öppna för subjektiv tolkning.

4.1 Jönsson och Halls teori

Utifrån en hög abstraktions nivå ser Jönsson och Hall diplomati som en medling mellan universalism och partikularism och konstituerar på så sätt det internationella samhället (Hall, 2005 s.37). Man menar att de flesta människor, åtminstone i västvärlden, har en tanke om att det finns normativa regler, de mänskliga rättigheterna, som gäller i hela världen. Samtidigt finns en vilja att leva i sin egen kultur, respektera andras kulturer och en tanke om att samhället inte behöver vara hyperglobaliserat. Diplomats funktion på håll är just att försöka kombinera denna universalism och partikularism. Den ska finna en väg där man kan å ena sidan respektera universiella värden och å andra sidan respektera enskilda värden, och det är en viktig roll som diplomatin bör spela (intervju Hall, 30/4-09). Vidare identifierar man tre viktiga dimensioner av diplomati, för att ta ner analysen på en mer konkret nivå, varav vi utgår från den om kommunikation. Kommunikation är den analysdimension, vars underdimensioner bäst kan kopplas till vår empiri.

Jönsson och Hall ser på kommunikation utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv med fokus på meningsskapande i förhandlingar. Meningsskapande tar form i interaktiva processer och inte i själva budskapet som förs fram. På så sätt är meningsskapande kontextuellt beroende, vilket gör att kommunikationen i sig kräver hårt arbete och framgång bör inte ses som självfallet. Jönsson och Halls teori inkluderar flera relevanta analysdimensioner av kommunikation på en mer konkret nivå som hade kunnat vara lämpliga för vår fallstudie (Hall – Jönsson, 2005 s.68). Vi begränsar oss emellertid på denna punkt och har valt ut de som vi finner mest relevanta för vår analys nämligen *diplomatisk signalering* samt *privat/offentlig kommunikation*, vilka vi redogör för nedan.

4.1.1 Analysdimensioner

- **Diplomatisk signalering**

En aspekt av kommunikation som vi funnit användbar i vår analys är således *diplomatisk signalering*. Utifrån denna analysdimension har vi analyserat de signaler tyst diplomati sänder ut och vilka konsekvenser det får. Diplomatisk kommunikation till andra politiska auktoriteter är en viktig del av verkställandet i ett lands utrikespolitik (Hall – Jönsson, 2005 s.75). Jönsson och Hall ser en diplomat som en medveten skapare och tolkare av signaler som sänds ut i världspolitiken. Diplomatisk signalering karakteriseras av en konstruktiv tvetydighet, som hjälper upprätthålla en flexibilitet och behåller signaler anspråkslösa. Tvetydiga signaler gör det möjligt för dess sändare att argumentera att hans budskap blivit misstolkat och kan därmed anpassa sitt budskap utefter vad som passar situationen. Viktigt att belysa är också att diplomatisk signalering har en påverkan på såväl internationell som på nationell nivå (Hall – Jönsson, 2005 s.76). Den tvetydighet som karakteriserar diplomatisk signalering har även destruktiva inslag. Ett exempel på detta är vid de tillfällen då ett land inte svarar tillräckligt tydligt på ett förslag, vilket det sändande landet kan uppfatta som ett tecken på bristande intresse i förhandlingarna (Hall – Jönsson, 2005 s.80-81).

I vår undersökning avser vi med begreppet diplomatisk signalering att Sverige genom användandet av tyst diplomati sänder ut olika budskap till olika aktörer på såväl nationell som internationell nivå.

- **Privat eller offentlig kommunikation**

En annan aspekt i Jönssons och Halls teori som är viktig i vår analys är de val som görs av *privat* eller *offentlig* kommunikation i förhandlingar. Historiskt sett så har diplomatin varit av privat karaktär med säker och sekretessbelagd kommunikation. Än idag har konfidentiell kommunikation mellan regeringar utgjort största delen av modern diplomati (Hall – Jönsson 2005 s.89-90). Under de senaste åren har emellertid en mer offentlig kommunikation i diplomatiska förhandlingar fått genomslag. Vi lever i en tid då demokratiska värden sprids världen över och där massmedia har fått ett ökat politiskt inflytande (Hall – Jönsson, 2005 s.90). Fördelen med privat kommunikation i förhandlingar är att man kan skapa en god förhandlingsmiljö, och förhindra att någon av parterna tappar ansiktet. Denna fördel ställs i konflikt med en viktig demokratisk aspekt, nämligen allmänhetens insyn i beslutsprocesser och förhandlingar (intervju Hall, 30/4-09).

Med privat kommunikation avser vi den tysta diplomati som UD använder sig utav i dagens förhandlingar med Eritrea. Offentlig kommunikation ser vi som ett mått på det massmediala samhällets insyn i förhandlingarna. Avvägningen som görs mellan dessa två olika typer av kommunikation ger oss en grund att utgå ifrån i vår bedömning av det svenska opinionstryckets roll i Isaaks fall.

4.2 Raymond Cohens teori

Professor Raymond Cohen redogör i boken "Negotiating across cultures" för sin teori kring förhandlingar mellan olika kulturer. Den kommunikativa interaktionen, i form av meddelanden, budskap och förslag, ses som kärnan i förhandlingar och således en form av kommunikation. Utgångspunkten utgörs av meddelanden och budskap som sänds mellan olika parter. Det centrala i Cohens teori är dels hur dessa meddelanden är formade, men även i vilket sammanhang de används och vilken mening och innebörd de har (Cohen 2002 s.25). Både avsändaren och mottagaren har genom intressen, idéer och tidigare erfarenheter skapat sig en uppfattning om innebörden av olika budskap. Problemet uppstår när parterna uppvisar skillnader vad gäller erfarenheter, kunskap och antaganden i kommunikationsutbytet. Detta uppstår oftast när kommunikationen äger rum mellan olika kulturella parter (Cohen 2002 s.26).

För att avgränsa och tydliggöra sitt resonemang kring svårigheterna med mellankulturella förhandlingar så delas kulturerna in i två huvudkategorier, *individualistiska* och *kollektiva* kulturer, eller low-context och high-context kulturer. (Cohen 2002 s.28, 31). Inom de kollektiva kulturerna har jordbruket genom historien haft en viktig roll för samhället och dess funktion. Individernas grupptillhörighet i olika sammanhang har en stark betydelse i dessa kulturer. Grupperna kan utgöras av alltifrån släkt, familj och vänner till klaner, sociala organisationer och religiösa samfund. Den enskilde individens roll och intressen identifieras utifrån vilken grupp denne tillhör och vilka värderingar som finns i gruppen. Samarbete för gruppens bästa prioriteras framför den enskilde individens framgångar. Vanära och förödmjukelse, vare sig det riktas mot den enskilde individen eller exempelvis familjen, anses vara något oförlömligt.

Den individualistiska kulturen värnar i sin tur om värden som frihet, jämlikhet, den enskilde individens möjlighet till utveckling och självförverkligande. Det juridiska systemet fastställer individernas rättigheter och skyldigheter och beslutar om utgången i konflikter mellan olika aktörer i samhället. Ifrågasättande och granskning från allmänheten gentemot myndigheter och auktoriteter hör till vanligheterna i individualistiska samhällen. Debatt och diskussioner präglas av jämlikhet, där parterna har möjlighet att lägga fram sina förslag och argument. Detta sker inte enbart inom den politiska sfären utan även i andra samhällsområden, som exempelvis affärsmarknaden och utbildningsväsendet (Cohen 2002 s.29-30).

Utifrån dessa beskrivningar ovan drar vi slutsatsen att Sverige är en individualistisk kultur och Eritrea en kollektiv kultur. I vår analys kommer vi emellertid att diskutera utifrån den kollektiva kulturen, det vill säga Eritrea, eftersom våra analysdimensioner lämpar sig för analys av denna typ av kultur.

4.2.1 Analysdimension

- **Stolthet och suveränitet**

Inledningsvis kan det vara svårt att få de inblandade parterna att enas om att sätta sig ned vid förhandlingsbordet eller att få igång effektiva förhandlingar. Stolthet över den egna staten och kulturen kan leda till att man nedvärderar andra stater inom världspolitiken. Detta kan i sin tur leda till att någon av parterna känner att förhandlingar inte är fördelaktiga och bidra till att dessa hamnar i låsta lägen, där man inte når några överenskommelser eller avtal sinsemellan (Cohen 2002 s.47).

Den kulturella identiteten har en inverkan på de intressen och värderingar som stater värnar om. Stater har dock ibland även ett intresse av att deras kulturella värden sprids till andra stater och kulturer. Dess prioriteringar innebär att de är villiga att förhandla i frågor som berör vissa specifika ändamål, medan andra förhandlingsområden inte är förhandlingsbara. Förklaringar till dessa prioriteringar har i vissa fall någon form av djup historisk förankring och värderas därför högt (Cohen 2002 s.54).

Med stolthet avser vi i detta fall en form av värnande om den egna statens status i förhållande till andra stater. Begreppet suveränitet avser en typ av självbestämmande av den egna statens angelägenheter.

5 Analys

5.1 UD:s signalering i form av tyst diplomati

I september 2001 greps Isaak och ett flertal andra journalister i Eritrea, men händelsen kom att gå världen relativt obemärkt förbi. Bara två veckor tidigare hade terrordåden i New York ägt rum, och uppmärksamheten för massgripandet av journalister hamnade i skymundan (Carlbom – Stenberg, Dagens Nyheter 29/3-09).

Isaaks fall fördes inte upp på ministernivå i Sverige förrän drygt två år och två månader efter att han gripits (Karlsson – Sjöberg, 2004 s.25). Denna passivitet som UD visade vid Isaaks tillfångatagande faller in under Jönsson och Halls diskussion om diplomatisk signalering och dess destruktiva inslag. Ett sådant passivt agerande sänder ut tvetydiga signaler då det är oklart huruvida fallet anses vara utav stor vikt för landet. För den andra parten kan ett sådant förbiseende av händelsen uppfattas som ett tecken på bristande intresse (Hall – Jönsson, 2005 s.80-81).

Det faktum att den svenska regeringen fortfarande inte tar upp Isaaks fall vid varje tillfälle som ges med Eritreas regim, kan förstärka denna tvetydiga signalering. Ett exempel är då UD hösten 2008 avrådde en delegation med EU-parlamentariker från att ta upp Isaaks situation till diskussion med Eritreas president Isaias Afwerki (Adaktusson, Svenska Dagbladet 13/1-09). Det finns många som ställer sig kritiska till denna passiva position som Sverige anses inta i Isaaks fall, med tyst diplomati som förhandlingssätt. Utifrån teorin om diplomatisk signalering så kan det anses att kritiken mycket väl kan vara befogad. Det kan ses som att UD inte har varit konsekvent i sina möten med andra ministrar, då man inte kontinuerligt belyst Isaaks situation. Det förs en diskussion om huruvida tystnaden i förhandlingarna kan komma att bli viktigare än individens utsatthet (Adaktusson, Svenska Dagbladet 10/3-09). Den svenska diplomaten Raoul Wallenbergs försvinnande var just ett sådant fall som vår teori påvisade som ett exempel på bristfällig signalering från Sveriges sida (Hall – Jönsson, 2005 s.81). I detta fall var UD angelägna om att behålla en god relation med ryssarna, och valde därför att inte lyfta upp ärendet (Intervju Bergstrand, 29/4-09). Det har dragits paralleler i media kring Sveriges hantering av Wallenberg-fallet och hur man nu angriper problematiken med Isaak (Adaktusson, Svenska Dagbladet, 10/3-09). Även i fallet med Isaak kan det finnas en viss

försiktighet från UD:s sida för att kunna behålla så goda relationer som möjligt med Eritrea och övriga länder på afrikas horn.

Jag tror att det finns eller har i alla fall funnits en sådan risk i fallet med Dawit Isaak, att man är mån om att ha goda relationer till de här länderna på Afrikas horn, därför att man tycker att det är en strategisk viktig del av den afrikanska kontinenten (intervju Adaktusson, 13/5-09).

När Sverige använder sig utav tyst diplomati i fallet med Dawit Isaak går man dessutom miste om möjligheten att tydligt signalera till andra länder, som likt Eritrea inte respekterar mänskliga rättigheter, om att det är något som man tar på allvar (intervju Hall, 30/4-09). Utifrån teorin om diplomatisk signalering så skapar och tolkar en diplomat de signaler som sänds ut i världspolitiken (Hall – Jönsson, 2005 s.75- 76). Det finns fler länder i regionen som Sverige bör ta hänsyn till i sitt arbete för mänskliga rättigheter, såsom Etiopien och Sudan. Viktigt är att komma ihåg att Isaaks fall är en liten del av en större problematik som bör angripas ur ett helhetsperspektiv (intervju Karlsson, 13/5-09). När Sverige förhandlar med Eritrea i det tysta så finns det således en risk att man inte sänder ut tillräckligt starka signaler till Eritrea och övriga länder i regionen om att man ställer krav på en ökad demokratisering och respekt för de rättigheter som det innebär.

Ett flertal journalister och politiker anser i detta avseende att den tysta diplomatin har spelat ut sin roll och kräver hårdare påtryckningsmedel för att nå framgång i fallet med Isaak. Sverige blir ordförandeland för EU hösten 2009, vilket många anser bör utnyttjas för att trycka på regimen i Eritrea. Folkpartisten Cecilia Wigström, som sitter med i riksdagens tvärpolitiska arbetsgrupp för Isaak, är en av de som menar att Sverige bör sträva efter att påverka EU att dra in sitt bistånd till Eritrea (Carlbom – Stenberg, Dagens Nyheter 29/3-09). Att stänga av biståndet till Eritrea hade onekligen varit en tydlig signalering från Sveriges sida, men man måste även se till de följder som en sådan handling innebär.

Vi har ett humanitärt bistånd som kanske bidrar till att rädda liv på många sätt. Ja, ska vi riskera de människornas liv då? Det kanske man ska, men man måste vara medveten om effekterna i andra änden, att det är lätt att sitta här och skriva av och på kranar och sända politiska signaler (Intervju Mossberg, 7/5-09).

Sett ur UD:s synvinkel så skulle hårdare påtryckningsmedel som att stoppa biståndet till landet snarare sända felaktiga signaler till regimen i Eritrea. UD:s presschef Cecilia Julin framhäver att Sverige i ett tidigare skede av Isaaks fall drog in det svenska biståndet, utan att få till en frigivning. När det gäller biståndet som EU har till Eritrea menar hon att det är viktigt att behålla det för att kunna nå resultat i Isaaks fall (Intervju Julin, 4/5-09).

Genom att man ger det biståndet så öppnar det också upp för en dialog med regeringen i Eritrea, där Sverige är ganska pådrivande, för att där tar man också upp frågor om mänskliga rättigheter, pressfrihet etcetera (Intervju Julin, 4/5-09).

Tyst diplomati som förhandlingssätt kan på så sätt ses som ett effektivare alternativ än hårdare påtryckningsmedel i Isaaks fall, då det signalerar till Eritrea att man är villig att föra en dialog med landet.

5.2 Privat eller offentlig diplomati?

Jönsson och Hall diskuterar i sin teori om för- och nackdelar med privat och offentlig kommunikation (Hall – Jönsson, 2005 s.88).

Den demokratiska aspekten är en framstående nackdel när det gäller privat kommunikation i form av tyst diplomati. Medborgare och journalister i en demokratisk stat ställer krav på att få insyn i politiska skeenden. När man förhandlar i tystnad så underminerar man denna viktiga, demokratiska rättighet (intervju Hall, 30/4-09). På så vis kan man se att förhandlingar i form av tyst diplomati ställas i konflikt med de svenska medborgarnas och medias rätt till insyn i fallet Isaak. Denna rättighet måste emellertid vägas mot ett effektivitetskriterium (intervju Mossberg, 7/5-09).

En viktig aspekt av den tysta diplomatin som har varit uppe för diskussion är således att detta förhandlingssätt gör det svårt för utomstående att värdera huruvida UD:s arbete är effektivt i fallet eller inte (Elam, Dagens Nyheter 4/3-09). Det har förts en kampanj i media, där fyra av de största tidningarna gått ihop i en strävan att sätta press på förhandlingarna och att uppmärksamma svenska folket om Isaaks frihetsberövande (Julander, Dagens Nyheter 30/4). Även människorättsorganisationen Amnesty och stödkommittén Free Dawit har spelat en stor roll i frågan. Genom olika kanaler, som exempelvis vädjandebrev och kortkampanjer riktade mot berörda parter, jobbar man intensivt för att Isaak inte ska falla i glömska. Det finns ett antal olika aktörer med olika intressen i Isaaks fall. Det är en svår gränsdragning att göra, med tanke på att vissa aktörer inte ser till hela bilden. Deras insyn i fallet kan få förödande konsekvenser för förhandlingarna (intervju Mossberg, 7/5-09).

Vi är ju alla för grundläggande att så mycket som möjligt ska komma ut i pressen. Men när vi direkt kan se att det här kan bli kontraproduktivt vill vi ofta försöka verka på något annat sätt (intervju Mossberg, 7/5-09).

En viktig fördel med privat kommunikation går förlorad, när man låter media få insyn i förhandlingarna om Isaak. Genom privat kommunikation kan man nämligen resonera med motparten om ärendet utan att någon av parterna riskerar att förlora ansiktet (intervju Hall, 30/4-09). Huruvida det opinionstryck, med media i spetsen, vi har kring frågan i Sverige idag är effektivt i Isaaks fall är något som det råder delade meningar om. De flesta av våra intervjupersoner förespråkar

ett visst opinionstryck för att trycka på den svenska regeringen till att fortsätta sitt arbete med Isaaks fall (intervju Julin, 4/5-09, intervju Mossberg, 7/5-09). Under de perioder som media har haft ett svalt intresse för Isaak har det inte heller hänt något med fallet på politisk nivå (intervju Karlsson 13/5-09).

En sådan regim som den eritreanska har naturligtvis som målsättning att det här ska falla i glömska och att ingen ska bry sig om det överhuvudtaget. Det är där som media kan bidra till att skapa en opinion och hålla liv i diskussionen (intervju Adaktusson, 13/5-09).

Insyn i UD:s arbete kan således ses som effektivt, då den uppmärksammar vår regering om att den svenska allmänheten lägger stor vikt vid Isaaks rätt till frihet och sätter därmed press på förhandlingarna. Kampanjen har uppmärksammats av den eritreanska ledningen och utav de förhandlingsparter som är på plats i huvudstaden Asmara (Julander, Dagens Nyheter, 30/4-09). Tveksamt är om Eritrea som är ett land, utan tro på pressfrihet, ens bryr sig om det mediala uppbådet i Sverige. Om opinionstrycket ändå skulle ha inflytande på vår motpart kan det emellertid leda till oönskade effekter. Det publika trycket kan om det utformas på fel sätt, väcka frustration hos de eritreanska ledarna och istället vara kontraproduktivt för förhandlingsmiljön, anser statsvetare, före detta diplomater och UD (Jönsson Dagens Nyheter 18/4-09, intervju Mossberg 7/5-09, intervju Julin 4/5-09). Kjell Goldman, professor i Statsvetenskap vid Stockholms universitet, belyser problematiken:

Opinionsbildarkampanjer får till sin höjd effekten att få våra egna politiker att agera. Men huruvida de påverkar själva målet, den misshagliga regimen är ytterst oförutsägbart. De kan rentav vara kontraproduktiva, det vill säga få en effekt som är motsatt den vi önskar (Jönsson, Dagens Nyheter 18/4-09).

Massmedia har som ovan illustrerats fått ett ökat politiskt inflytande. Detta har i sin tur, utifrån analysdimensionen, även satt stor press på politiker och diplomater att ta ett större ansvar för att påverka stater som inte lever upp till den egna statens idéer och principer (Hall-Jönsson, 2005 s.90). Det är därför värt att poängtera hur svårt det är att motstå frestelsen av att framhäva de resultat som gjorts, via publika utspel (Berggren, 2008 s. 574-575). I fallet med Isaak måste det vara mycket svårt att inte låta sig påverkas av medias kritiska utlägg. Pressen på att visa resultat av förhandlingarna kan göra det svårt för diplomater och politiker att hemlighålla framgångar i arbetet. Denna problematik kan återspeglas i händelsen år 2005, då dåvarande ambassadör Bengt Sparre valde att informera media om det framgångsrika diplomatiska arbetet, som hade lett fram till en frigivning av Isaak. I själva verket är det tveksamt om frigivningsprocessen var avslutad, då Sparres utspel kan ha lett till att den eritreanska ledningen åter igen fängslade Isaak (intervju Karlsson 13/5-09). Det mediala trycket på politiker kan således få oönskade konsekvenser i arbetet för en frigivning.

5.3 Suveränitet och stolthet

All empirisk fakta som vi har tagit fram genom intervjuer tyder på att tyst diplomati är rätt diplomatisk strategi i arbetet för Isaaks frigivning, då det är ett mycket känsligt fall och vi har att göra med en diktatur som inte värdesätter de rättigheter som Sverige värnar om ("omständigheter för tyst diplomati", se kap 2.1.1).

Vi kan inte säkert säga när Sverige på allvar började förhandla i det tysta med Eritrea om Isaak, men då det dröjde mer än två år innan man uppmärksammade fallet på ministernivå gick man miste om chansen att skapa en god förhandlingsmiljö från början. Enligt den fakta vi har fått fram genom intervjuer så bör tyst diplomati användas i ett tidigt stadium och det kan därför ses som att initiativet till förhandlingar med Eritrea kom försent. Redan då kan det ha skapats en låsning i relationen mellan Sverige och Eritrea. En annan incident som försvårat förhandlingarna är när de svenska myndigheterna begick misstaget att gå ut för tidigt med uppgifterna om Dawits frigivning år 2005. Fredrik Schiller som är ambassadör och ansvarig för fallet vill inte uttala sig om hur förhandlingarna ter sig (Byström, Göteborgsposten 19/11-08). Även Cecilia Julin som är presschef på UD vidhåller att man inte kommenterar åtgärder som har vidtagits i fallet (intervju Julin 4/5-09). Därför kan vi bara spekulera i vilket läge förhandlingarna befinner sig i, men med tanke på dessa omständigheter finns en stor risk att förhandlingarna hamnat i en låsning.

Det är intressant att se till varför den tysta diplomatin inte har varit effektiv hitintills, trots att det anses av de erfarna vara den mest gynnsamma strategin att applicera på fall av låsningar. Utifrån Cohens analysdimension om stolthet och suveränitet kan det låsta läget förklaras med att Eritrea inte ser förhandlingarna om Isaak som fördelaktiga. För att förstå varför Eritrea inte prioriterar Isaaks fall kan man utifrån teorin se att det kan finnas historiska aspekter som ligger till grund för vad ledningen lägger fokus på. Landets präglas utav en konfliktartad bakgrund som har kantats av kampen om självständighet från Etiopien. Än idag är man i konflikt med Etiopien, men nu ligger problematiken emellertid i gränsdragningen mellan länderna.

Inga påtryckningar på denna jord kan påverka Eritrea. Det går med de flesta andra länder men inte med Eritrea. Den enklaste förklaringen är att deras fighterkultur har präglat dem djupt, de slogs mot Etiopien i 30 år. Det sitter i deras ryggmärg: hellre oberoende och fattig än att ge efter (Carlbom-Stenberg, Dagens Nyheter, 29/3-09).

Detta citat styrker Cohens teori om att kollektiva kulturer karakteriseras av hur suveränitet och stolthet går hand i hand. Vidare har dessa kulturer formats av ett värnande om landets status och dess historiska lidande, vilket resulterat i en

känslighet gentemot uppfattade hot av suveräniteten och dess ägodelar (Cohen, 2002 s.65). Eritrea som kollektiv kultur kan därmed ses som oerhört känsligt när det kommer till gränskonflikten med Etiopien, då det inkräktar på landets egendomar. Även om denna konflikt är första prioritet för ledningen i Eritrea så finns det emellertid anledningar som påvisar att den inte behöver förhindra en frigivning av Isaak. Uppgifter från stödkommittén Free Dawit tyder på att man ska kunna nå en lösning både vad gäller gränskonflikten och politiska fångar. Johan Karlsson som är medlem i kommittén menar att gränskonflikten utnyttjas av både Eritrea och Etiopien för att kunna styra bort uppmärksamheten från de demokratiska bristerna som finns i båda länderna. På så sätt kan man i skuggan av konflikten ignorera de sociala och politiska reformer som behövs och övertyga massorna om att det finns ett större hot utifrån (intervju Karlsson, 13/5-09, MR i Eritrea 2007).

Sverige ställer sig dessutom på Eritreas sida i konflikten med Etiopien. En skiljedomskommitté beslutade år 2002 att samtliga landområden som Etiopien har ockuperat ska återlämnas till Eritrea, vilket Sverige ställer sig bakom (Carlbom-Stenberg, Dagens Nyheter 29/3-09). Sveriges förhandlingar i fallet Isaak bör således påverkas positivt av det stöd regeringen ger Eritrea i gränskonflikten, vilket UD bekräftar:

Vi gör det lite lättare för oss att ha en dialog med Eritrea i just den frågan, eftersom vi i gränsfrågan har samma åsikter som dem och faktiskt stödjer deras position (intervju, Julin 4/5-09).

Utifrån Cohens teori om suveränitet och stolthet understryks att stater har vissa områden som de ogillar att förhandla om. Ifall de tas upp i diskussion så blir förhandlingarna bevisligen omstridda (Cohen, 2002 s.54). Det faktum att Isaak har dubbelt medborgarskap kan försvåra förhandlingarna om en frigivning, då Eritreas regim ser honom som enbart eritrean och är något som man inte gärna kompromissar med. UD belyser att ur svenska ögon sett så är Isaak en svensk medborgare som vi har rätt att hjälpa konsulärt. Ur eritreansk synvinkel så är han endast eritreansk medborgare, vilket skapar komplikationer då de anser att hans fall är en eritreansk angelägenhet (intervju, Julin 4/5-09, intervju Löfgren 27/4-09). På detta sätt kan UD:s tysta diplomati ses som verkningslös i fallet, då Eritreas ledning har en uppfattning om att Sverige inte ska lägga sig i överhuvudtaget.

Cohen utvecklar de resonemang han för om suveränitet och stolthet på nationell nivå och menar att ärofyllda frågor och status på individnivå är minst lika viktiga för en kollektiv kultur (Cohen, 2002 s.65). Många om mycket tyder på att den ovilja som Eritrea visar i förhandlingarna om Isaak därför kan spåras till president Isaias Afwerkis personliga stolthet. Afwerkis ideologiska förflutna har format honom till den ledare han är idag. Han utbildades i Kina under kulturrevolutionen då den brutala diktatorn Mao Zedong styrde landet med järnhand. Denna maoistiska framtoning har följt Afwerki under Eritreas befrielsekamp och efter självständigheten. Den befrielserörelse som Afwerki var en del av samt den tidigare regimen på 90-talet, var till viss del demokratisk,

vilket resulterade i en genuin demokratisk författning år 1997. I skuggan av gränskonflikten med Etiopien antogs aldrig denna författning, men efter krigsslutet år 2000 kunde den påbörjade demokratiska utvecklingen få fäste i landet genom etablerandet av nya oberoende och regimkritiska tidningar (Jönsson, Dagens Nyheter, 23/4-09). Även ministrar och nära medarbetare till Afwerki var kritiska gentemot hans auktoritära styre, vilket resulterade i gripandet av elva tidigare ministrar och PDFJ-medlemmar (Karlsson-Sjöberg, 2004, s.75, MR i Eritrea 2007). Detta tyder på att Afwerki kände sig hotad av de demokratiska reformer som förespråkades även av de som tillhörde hans innersta krets.

Cohens teori förespråkar att trots de historiska konflikter som funnits mellan ledare i kollektiva kulturer och västerländska idéer, så har de flesta kommit till freds med den modernisering som ett västerländskt inflytande innebär (Cohen, 2002 s. 65-66). Afwerki är ett undantag till denna generalisering vilket framgår tydligt i intervjun som Al Jazeera gjorde med presidenten år 2008, där han fördömer västvärldens syn på demokrati:

If you are telling me that the democracy and the elections we have witnessed the last five or ten years, promoted by the United States as a separate agenda to serve its interest in a number of regions in this world. I can tell you these are not elections for us, this is not democracy for us (President Isaias).

Svenska diplomater som träffat Afwerki är överens om att den diktatoriske ledaren dessutom är sällsynt besvärlig och ignorant gentemot humanitära frågor (intervju Mossberg 7/5-09, Carlbom-Stenberg, Dagens Nyheter 29/3-09). Före detta utrikesminister Jan Eliasson tog vid ett tillfälle upp Isaaks ärende med Afwerki, men fick ingen respons av presidenten som hellre ville diskutera Sveriges och omvärldens svek mot Eritrea i konflikten med Etiopien (Carlbom-Stenberg, Dagens Nyheter 29/3-09). Även Lars Adaktusson, som gjorde ett reportage om Isaak år 2008, har upplevt den problematik som kan uppstå när man har att göra med ledningen i landet, då han fick möjlighet att träffa några av presidentens närmaste män (Reportage Adaktusson). När reportern Riz Khan som håller i intervjun för Al Jazeera, för upp problematiken kring den opposition och de politiska fångar som finns i landet, väljer president Afwerki att hävda att uppgifterna från den amerikanska underrättelsetjänsten är falska:

Never! Not at all, not at all! You are misinformed, there has never been any opposition in this country. If you are talking about an opposition that has been fabricated and created by Langley, then you would call that an opposition? I would not call that an opposition (President Isaias).

President Afwerki är ovillig att erkänna de inhemska problem som finns i landet med politiska fångar från första början. På så vis försvåras UD:s tysta diplomati i fallet Isaak då man tvingas förhandla med en ledare som ignorerar både den opposition som finns i landet och internationella påtryckningar om demokratiska reformer.

6 Slutsatser

Vi har i denna uppsats undersökt hur tyst diplomati som diplomatisk strategi har verkat i fallet med Dawit Isaak. Syftet har varit att se hur denna strategi kan verka effektivt respektive ineffektivt i förhandlingar med Eritrea.

Våra resultat pekar på att UD:s användande av tyst diplomati är effektivt då det har öppnat väg för en dialog med Eritrea, vilket är en oerhört viktig förutsättning för framgång i frigivningsprocessen. När man använder sig utav diskreta förhandlingar kan man bibehålla en lugn och förtroendeingivande förhandlingsmiljö, vilket är avgörande för att nå framgång i en relation med en diktatur som Eritrea. Tyst diplomati kan emellertid uppfattas som ett inte tillräckligt tydligt ställningstagande, när det kommer till situationer då man har möjlighet att propagera för sina demokratiska värden, till stater som inte respekterar dessa. Hårdare påtryckningsmedel än tyst diplomati kan till synes verka som mer gynnsamt för att sätta press på regimen i Eritrea att släppa Isaak. De som skulle drabbas hårdast av en sådan form av bestraffning är emellertid den eritreanska befolkningen vars överlevnad är högst beroende av Sveriges stöd.

En viktig avvägning som måste göras i diplomatiska förhandlingar är graden av offentlig respektive privat kommunikation, vilket ställer vår rättighet till insyn i konflikt med en effektiv förhandlingsmiljö. Bevisligen så krävs ett visst mått av opinionstryck från Sverige, för att både upprätthålla ett intresse för Isaaks fall hos svenska medborgare samt hos regeringen. På så sätt skapas ett tryck gentemot UD att fortsätta jobba intensivt i frågan. Det finns emellertid en risk för att den eritreanska regimen ser denna opinionsbildning som en kränkning från Sveriges sida. Detta kan vara en ursäkt för att sätta sig på tvären i förhandlingarna om Isaak. Då Sverige har att göra med en känslig motpart kan alltför publika utspel om förhandlingarna resultera i att de diplomatiska förbindelserna havererar. Därför måste svenska medborgares rätt till insyn i förhandlingarna, som pågår för Isaaks sak, begränsas. De diplomatiska förhandlingarna bör således hållas konfidentiella för att kunna verka på bästa möjliga sätt.

Det är lätt att låta sig ryckas med i medias rapportering om hur den tysta diplomatin spelat ut sin roll i förhandlingarna, men med de uppgifter vi kunde sammanställa av våra intervjuer i hand, förstår vi varför strategin appliceras i fallet. Ingen kan i dagsläget veta hur Sverige använder den tysta diplomatin, men vårt intervjumaterial kunde ändå ge en fingervisning om att förhandlingarna i dagsläget troligtvis befinner sig i en låsning.

Våra resultat visar att Sveriges förhandlingar i form av tyst diplomati är ineffektivt då det finns kulturella skillnader länderna emellan. Eritrea har en ytterst envis hållning när det gäller Isaak, vilket kan förklaras utifrån historiska aspekter. Den känslighet och stolthet man visar upp bottnar i den konstanta kampen för landets självständighet från Etiopien. Även på individnivå avspeglas

denna stolthet och mycket talar för att det är president Isaias Afwerki själv som sätter käppar i hjulen för en frigivning. Afwerki har gjort allt för att slå ner den vilja och opposition som kämpar för demokratiska reformer. Sveriges förhandlingar i form av tyst diplomati försvåras oerhört med tanke på att makthavaren i Eritrea inte har mycket till övers för mänskliga rättigheter och pressfrihet.

Jönsson och Halls teori visade sig vara användbar i vår analys. Analysdimensionen diplomatisk signalering förklarar bra hur det finns en tvetydighet i Sveriges agerande gentemot Eritrea, vilket har bekräftats av det material som vi fann på området. Analysdimensionen kan bidra till att förklara vilka konsekvenser som det tvetydiga svenska agerandet kan leda till. På så sätt stärks denna del av teorin då den är applicerbar på fallet med Isaak.

Analysdimension privat/offentlig kommunikation har fungerat som en måttstock på hur mycket utav diplomatiska förhandlingar som bör hållas privat. Vårt fall är ett högst aktuellt exempel på den problematik som finns vid avvägning mellan insyn i förhandlingarna kontra en behaglig och lugn förhandlingsmiljö. Analysdimensionen illustrerar väl denna problematik i fallet med Isaak.

Jönsson och Halls teoretiska analysdimensioner räcker emellertid inte till för att förklara problematiken i fallet fullt ut. För att vi skulle kunna göra det behövdes en kompletterande kulturell infallsvinkel. Cohens teoretiska analysdimension om suveränitet och stolthet bidrog med en djupare förståelse till varför den tysta diplomatin varit ineffektiv hitintills i förhandlingarna med Eritrea. Cohens teori var fruktbar för vår analys och granskning av de kulturella skillnaderna som kan ha försvårat förhandlingarna. Det finns emellertid vissa aspekter av fallet som inte kan förklaras av analysdimensionerna. Uppdelningen av länder i kollektiva och individualistiska kulturer har varit alltför hårdragen. De karaktärsdrag som beskriver de nutida kollektiva ledarnas acceptering av västerländskt inflytande, i form av demokratiska reformer, passar inte in på det eritreanska ledarskapet. Afwerkis motvilja att släppa Isaak kan därför inte besvaras till fullo av Cohens teori. Avslutningsvis vill vi påpeka att våra teorier inte hade kapacitet att beskriva tyst diplomati. Våra intervjuer kunde här bidra med en djupare förståelse för detta diplomatiska verktyg.

Vår avsikt med undersökningen har varit att se hur väl våra teorier om diplomati lyckas förklara tyst diplomati som är en relativt outforskad gren av området. Vi har velat visa hur man kan konstruera ett teoretiskt ramverk som kan appliceras på ett enskilt fall. Fallet med Dawit Isaak är ett högst aktuellt exempel på hur den tysta diplomatin kan användas. Vi finner därför vår undersökning relevant eftersom den dels behandlar ett relativt outforskat område och dels för att den belyser ett nutida fall. Våra resultat kan emellertid inte ligga till grund för några generaliseringar om tyst diplomati, men bidrar ändå till en viss förståelse av hur denna diplomatiska strategi kan verka. Vi hoppas därmed att den inblick vi har gett kan ge inspiration till fortsatt forskning på området.

7 Referensförteckning

Adaktusson, Lars, 2009. "Svårbegripligt agerande i fallet Dawit Isaak". *Svenska Dagbladet*, 13/1-09

URL: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_2317229.svd: 24/4-09

Adaktusson, Lars, 2009. "Diplomatisk etikett går före sunt förnuft". *Svenska Dagbladet*, 10/3-09

URL: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_2575785.svd: 24/4-09

Berggren, Håkan, 2008. *Första försvar. Diplomati från ursprung till UD*. Stockholm: Atlantis AB

Byström, Gabriel, 2008. "Kvar i fängelse-efter UD:s miss". *Göteborgs-Posten*, 19/11-08

URL: <http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=121&a=459027>: 23/4-09

Carlblom, Mats – Stenberg, Ewa, 2009. "Kan vi tro på tyst diplomati". *Dagens Nyheter* 29/3-09

URL: <http://www.dn.se/fordjupning/freedawit/kan-vi-tro-pa-tyst-diplomati-1.832884>: 20/4-09

Carlbom, Mats, 2009. "Bildt: Dawit Isaak det fall vi lagt mest resurser på". *Dagens Nyheter*; 3/4-09

URL: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/bildt-dawit-isaak-det-fall-vi-lagt-mest-resurser-pa-1.836760>: 21/4-09

Collins, Craig – Packer, John, 2006. *Options and Techniques for Quiet Diplomacy*. Sandöverken, Ottawa: Folke Bernadotteakademien, Initiative on conflict prevention through quiet diplomacy

Cohen, Raymond, 1997. *Negotiating across cultures*. Washington: United States Institute of Peace Press

Elam, Ingrid 2009. "Vad betyder egentligen tyst diplomati". *Dagens Nyheter*; 4/3-09.

URL: <http://www.dn.se/kultur-noje/kronikor/ingrid-elam-vad-betyder-egentligen-tyst-diplomati-1.812459>: 22/4-09

- Esaiasson, Peter – Giljamm, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, (2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik. (3:e uppl.)
- Hall, Martin – Jönsson Christer, 2005. *Essence of Diplomacy*. New York: Palgrave Macmillan
- Julander, Oscar 2009. ”Dawit-kampanjen har definitivt uppmärksamats” *Dagens nyheter*, 30/4-09.
URL:<http://www.dn.se/fordjupning/freedawit/dawit-kampanjen-har-definitivt-uppmarksammats-1.856008>: 5/5-09
- Jönsson, Martin 2009. ”Efter 2742 dagar i fängelse är läget akut”. *Svenska Dagbladet*, 27/3-09.
URL: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_2657017.svd: 2/5-09
- Jönsson, Per , 2009. ”Diplomatisk byteshandel kan fria Isaak”. *Dagens Nyheter* 18/4-09
URL:<http://www.dn.se/nyheter/varlden/diplomatisk-byteshandel-kan-fria-isaak-1.847213>: 21/4-09
- Jönsson, Per, 2009. ”Eritreas diktator-rationell eller paranoisk”. *Dagens Nyheter* 23/4-09
URL:<http://www.dn.se/fordjupning/freedawit/eritreas-diktatur-rationell-eller-paranoisk-1.850346>: 29/4-09
- Karlsson, Johan – Sjöberg, Rickard (red), 2004. *Dawit och friheten – om den svenska samvetsfången och Eritreas inställda demokratisering*. Stockholm: Silc förlag
- Landguiden,. Land: Eritrea, kapitel: Modern historia
URL: <http://www.landguiden.se/> : 15/5-09
- Lindholm, Rolf H, 2008. *Kalla Kriget och Sverige*. Visby: Books-on-Demand
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur
- Marsh, David – Stoker, Gerry, 2002. *Theory and Methods in Political Science*. Andra upplagan. New York: Palgrave Macmillan
- MR i Eritrea 2007= Rapport Mänskliga rättigheter i Eritrea, 2007
URL:http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/08b7f06908544260876bc0dafb984b6e/Eritrea.pdf.: 13/5-09

NE= Nationalencyklopedin. sökord: intifadan URL: <http://www.ne.se/intifadan>: 17/5-09

Palme, Susanne, 1993. *Tyst Diplomati*. Södertälje: Norstedts Förlag AB

President Isaias= "Presiden Isaias- eritrean president on border disputes & food crisis". Al Jazeera international, 22/5-08

Reportage Adaktusson= "Reportage Adaktusson i Eritrea". Kanal 8, 29/5-07

Rosén, Hans 2009. "Snabbguide: Fallet Dawit Isaak". *Dagens Nyheter*; 12/3-09.
URL:<http://www.dn.se/nyheter/sverige/snabbguide-fallet-dawit-isaak-1.819121>: 21/4-09

SOU 2003:18 "Ett diplomatiskt misslyckande"

7.1 Förteckning över intervjuer

Adaktusson, Lars, 8/5-09, nyhetsjournalist och programledare kanal 8

Anonym, 5/5-09, föredetta diplomat

Bergstrand, Finn, 29/4-09, föredetta diplomat

Hall, Martin, 30/4-09, forskare Lunds Univeritet

Julin, Cecilia, 4/5-09, presschef Utrikesdepartementet

Karlsson, Johan, 8/5-09, medlem i Stödkommittén för Free Dawit, frilansskribent och doktorand vid statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet

Löfgren, Elisabeth, 27/4-09, pressekreterare Amnesty

Mossberg, Mathias, 7/5-09, föredetta diplomat, forskare Centrum för Mellanöstern studier

8 Intervjufrågor

Intervjufrågor till föredetta diplomater

1. Hur definerar du tyst diplomati?
2. Vilka är, utifrån dina erfarenheter, för och nackdelar med att använda sig utav tyst diplomati?
3. Du nämner det att tyst diplomati används i de tillfällen då länder utav olika skäl fastnat i prestigelåsningar, finns det även andra tillfällen som man använder sig utav tyst diplomati som verktyg?
4. I vilka situationer kan man säga att tyst diplomati ha visat sig vara gynnsamt och ogynnsamt, i olika förhandlingar, som förhandlingsstrategi?
5. Det har varit de som har argumenterat om finanskrisen att det kunde vara lättare att få loss henne för att de vill bli av med fångar. Vad tror du om det?
6. Vilka är skillnaderna i diplomaters agerande gentemot västerländska/demokratiska länder och diktaturer? Hur agerar man som diplomat, förberder man sig olika? Finns det skillnader i kommunikationen?
7. Det finns olika diplomatiska teorier som säger exempelvis att diktatoriska länder som uppskattar mer en direkt dialog, medans demokratiska västerländska länder pratar lite mer utöver förhandlingarna, skapar en personlig dialog. Är det något som du har upplevt?
8. Utifrån dina egna erfarenheter att det har varit någon skillnad i hur du blir bemött som svensk representant för en demokratisk stat när ni förhandlar med länder som är diktaturer?
9. Du kanske har svarat på det här indirekt, men hur försvåras förhandlingarna i och med att man har att göra med ett land som inte utgår från samma grundläggande värden?
10. Det har även varit uppe till diskussion om man ska involvera kungen. Ett exempel är de personer som var och fotografera i Irak. Kungens inblandning ledde till en frigivning där. Vad tror du i det här fallet, tror du att det kan påverka förhandlingarna med Eritrea?

11. Det här med tyst diplomati, har det blivit som en norm i UD's agerande?

12. Hur pass fria tyglar har den enskilde diplomaten i sitt arbete, om man ser till tyst diplomati, hur pass mycket kan man vara flexibel och frånga direktiv från UD om att använda tyst diplomati i sitt arbete. Är det någonting som man måste följa eller kan man vara lite fri?

13. En diplomat har ju en dualistisk funktion. Man har uppgift att representera det egna landet och samtidigt agera trovärdigt mot landet man jobbar i. Hur uppfyller man den här funktionen när man jobbar med tyst diplomati?

14. Något som har varit uppe i debatten, kritik mot tyst diplomati. Om man ser till demokratiska värden om öppenhet och insyn. Strider inte tyst diplomati mot dessa?

15. Vi har redan pratat lite om det, men det här med massmedias roll i förhandlingarna, Det har ju redan du förklarat ganska bra vad du tycker. De gör ju det på något sätt för att främja de här rättigheterna men..

16. Media är väldigt vinklat just nu, med tanke på att de journalister som släpps fram är de som tycker att tyst diplomati fungerar inte.

17. Det här med att man tycker att Carl Bildt ska åka ner bara för att visa att vi menar allvar med det här, hur ser du på det?

18. Vilka strategier använder sig UD av för att komma vidare i en förhandling som har hamnat i ett låst läge, när man använder sig utav tyst diplomati till exempel? Vad gör man för att komma vidare då?

19. Fredrik Schiller heter han som är ansvarig nu. Han åker ner en gång per månad, räcker det?

21. Sverige ska vara ordförande land för EU, hur kan vi trycka på regimer som bryter mot MR, såsom Eritrea?

Intervju Martin Hall, forskare Lunds Universitet

1. Utifrån er analysdimension kommunikation, vad är fördelar respektive nackdelar med att hålla kommunikation privat, exempelvis i användandet av tyst diplomati?
2. Utifrån er teori och era analysdimensioner, under vilka omständigheter kan det anses vara lämpligt att använda privat kommunikation/tyst diplomati?
3. Hur kan det vara berättigat att använda tyst diplomati/ privat kommunikation när det strider mot demokratiska värden om insyn och öppenhet?
4. Om vi ser till analysdimensionen representation, så diskuterar ni samspelt mellan principal och agent och att det är viktigt att det är ömsesidigt. Diplomaten tar direktiv och agerar utifrån dessa. Hur pass flexibelt kan en diplomat, utifrån er teori, agera utöver de direktiv som de får?
5. Ni skriver också att diplomatin reproducerar det internationella samfundet. Vad innebär det mer konkret?
6. Vad har EU för roll där?
7. Ni menar också att diplomati kan analyseras som en medling av universalism och partikularism. Vad innebär detta mer konkret?

Intervjufrågor pressekreterare UD Cecilia Julin

1. Hur definierar du tyst diplomati?
2. Vilka direktiv gäller för tyst diplomati?
3. Under vilka omständigheter använder sig UD av tyst diplomati?
4. I vilka situationer har tyst diplomati visat sig vara gynnsamt respektive ogynnsamt som förhandlingsverktyg?
5. Det har riktats kritik mot UD:s användande av tyst diplomati då det anses strida mot grundläggande demokratiska värden om insyn och öppenhet. Hur ställer ni er till denna kritik?
6. Hur ser ni på massmedias roll i förhandlingarna?
7. Vilka strategier använder sig UD utav för att komma vidare i en förhandling som hamnat i ett låst läge?
8. Vilket stadium ska förhandlingarna ha nått för att det ska vara rätt tidpunkt att utöva hårdare påtryckningsmedel än tyst diplomati?
9. UD har tidigare avrått EU-parlamentariker som besökt Eritrea från att ta upp Dawit Isaaks fall. Varför avrådde man? Alan Hutchinson, som ledde delegationen konstaterade att i hans möten med presidenten i höstas, aldrig var rätt tillfälle för vädjan om frigivning av Isaak. Har man tagit upp fallet med presidenten nu?
10. När är det rätt tillfälle om inte nu när Dawits hälsa varit kraftigt försämrad, och det kan handla om liv eller död?
11. Hur kan Sverige i egenskap av ordförandeland trycka på regimer som bryter mot MR, såsom Eritrea?
12. Svenska regeringen har bekräftat i svensk radio behovet av humanitär hjälp till Eritrea, och håller samtidigt öppet för utvecklingssamarbete med landet. Hur kan man rättfärdiga ett miljardbistånd från EU till en diktatur som Eritrea, när Sveriges överordnade mål för sitt bistånd är demokrati?
13. Varför vill inte UD verka för att EUs kommande miljardbistånd till Eritrea ska kopplas till ett tydligt krav på frigivning av Dawit Isaak?
14. Vilka bedömningar är det som ligger till grund för uppfattningen att tyst diplomati är rätt diplomatiskt verktyg i fallet med Dawit Isaak?

15. Dawit Isaak fallet är det enskilda ärende som UD ägnat mest resurser åt i modern tid. Varför har inte Sveriges förhandlingar, den tysta diplomatin, med Eritrea då lett till en frigivning av Dawit Isaak hittills?
16. Vilka är skillnaderna i UD:s agerande gentemot demokratiska länder respektive diktaturer
17. Tror UD på att kungens inblandning kan ha en påverkan på förhandlingarna och isåfall hur?
18. Hur har Eritreas relation med Etiopien påverkat Sveriges förhandlingar med Eritrea om Dawit Isaak?

Intervju Amnestys presschef Elisabeth Lövgren

1. Hur ser Amnesty på tyst diplomati? Hur ser ni på det?
2. Vilka omständigheter anser ni det vara lämpligt att använda tyst diplomati? Kan ni säga något om det, finns det några typer av situationer som generellt, som man kan säga att det har varit mer framgångsrikt?
3. Varför har den tysta diplomatin inte fungerat i fallet med Dawit Isaak?
4. Vilka alternativa diplomatiska åtgärder anser ni hade varit effektiva i fallet?
5. Hur bör Sverige utnyttja sitt ordförandeskap i EU i höst för att trycka på den eritreanska regimen?
6. Hur arbetar Amnesty med fallet?
7. Hur tror ni att människorättorganisationer, likt Amnesty, kan påverka den svenska regeringens agerande i fallet?
8. Varför har fallet fått en sådan uppmärksamhet just nu?

Intervju Johan Karlsson från stödkommittén Free Dawit

1. Hur arbetar ni i stödkommittén konkret med fallet?
2. Hur ser då situationen ut för Dawit Isaak i dagsläget? Vilka uppgifter har ni om honom?
4. Hur definierar ni begreppet tyst diplomati? Hur ser ni på det?
5. Hur ser ni då på de svenska myndigheternas agerande i fallet, när de använder sig av tyst diplomati?
5. Varför tror ni då att det diplomatiska arbetet inte har lett till någon frigivning, hittills? Vad tror ni att det kan finnas för förklaringar?
6. Vilka gehör fick ni för det stödbrev, som kommittén, som ni publicerade på expressen och på er hemsida?
7. Hur ser er kontakt med UD och Carl Bildt ut?
8. Vilka alternativa diplomatiska eller, åtgärder tror ni hade varit effektiva i just det här fallet?
9. Varför tror ni att den tysta diplomatin inte lett till någon frigivning, hittills? Kan det finnas kulturella aspekter?
10. Hur ställer ni er till den kampanj som nyligen avslutades i media?
11. Hur kan massmedia bidra med en positiv i utveckling i förhandlingarna?

Intervju med nyhetsreportern och programledare Lars Adaktusson

1. Vad innebär begreppet tyst diplomati?
2. Har du någon uppfattning om under vilka omständigheter som du anser att det är lämpligt att använda tyst diplomati?
3. Varför har inte tyst diplomati fungerat i fallet med Dawit Isaak tror du?
4. Vilka alternativa diplomatiska åtgärder tror du kan vara effektiva? Just i det här fallet?
5. Hur tror du att massmedia kan bidra med en positiv utveckling i förhandlingarna med Eritrea?
6. Jag läste en artikel som du skrev i Svenska Dagbladet, 10 Mars, om att hanteringen av Dawit Isaak är "ett exempel på vad det är som sker när tystnaden blir viktigare än individens utsatthet, i likhet med Raoul Wallenberg-fallet." Kan du utveckla det resonemanget lite mer?
7. Hur publikt bör förhandlingarna med Eritrea vara tycker du? Kan det även vara kontraproduktivt för frigivningen ifall massmedia fick inblick i de beslut som tas och sådär?
8. Hur ska man använda biståndet för att utöva påtryckningar emot Eritrea? Med tanke på att det kan leda till en ännu svårare situation för befolkningen i landet.
9. Jag läste på stödkommitténs hemsida, Freedawit, om att du hade gjort en resa till Eritrea våren 2008. Får man fråga vad du gjorde där?